

5 NAPAK PRI VZGOJI TRMASTEGA OTROKA

Marko Juhant

Uvod

Velik delež staršev, ki me kontaktira zaradi težav pri vzgoji otrok, svoje probleme pripisuje temu, da so njihovi otroci trmast. Ko jih vprašam, kaj so do zdaj poskusili narediti, da bi situacijo popravili, pa naštevajo raznolike stvari. Od podkupovanja, oštevanja in kaznovanja pa do groženj in kričanja. “Poskusili smo že vse,” mi povedo.

“Hčer, ki je najbolj problematična, se nikakor ne upogne in ne odstopa od tega, kar si je zamislila. Ne pomaga nič, ne lepa beseda ne grožnje. Vztrajna je v svojem izsiljevanju (jok, trma, vsako stvar obrne, samo, da je po njeno) in se mi prikrito smeji, ko jo kregam (ne vedno), kar me seveda še bolj razjezi.”

In nič od tega do zdaj ni prineslo občutnih rezultatov. Zakaj? Je vaš otrok nepopravljiv? Je res dobesedno “nemogoč”? Ste vi tako slabi starši?

Ne, seveda ni in ne, seveda niste.

A s trmastimi otroki je res treba delati malo bolj preudarno kot s tistimi, ki mogoče nimajo tako močne volje. Obstajajo vzgojne metode in prijemi, ki so posebej prilagojeni za takšne otroke.

Da bi lahko obrnili nov list in bi se vzgoje trmastega otroka lotili na nov način, **morate najprej izločiti tisto, kar ne deluje**. In sploh pri trmastih otrocih obstajajo določeni prijemi, ki so povsem kontraproduktivni in vas peljejo v še več izpadov in slabe volje, zato sem se odločil, da jih bom zbral v tej e-knjigi.

Predstavil vam bom pet največjih napak, ki jih starši delate pri vzgoji trmastih otrok, da boste lahko ozavestili svoje vzorce in vzgojo ter jih zamenjali z boljšimi in bolj učinkovitimi metodami.

Preberite jih. Delite jih s prijatelji. In, najpomembnejše, **uporabite jih!**

- Marko Juhant

Kazalo

NAPAKA #1	4
Hitite in silite	
NAPAKA #2	6
Izvajate pridige in lekcije sredi napada besa	
NAPAKA #3	7
Kričanje uporabljate kot vzgojni ukrep	
NAPAKA #4	9
Uporabljate grožnje kot vzgojni ukrep	
NAPAKA #5	10
Trmoglavca ne izmojstrite	
Kako naprej?	12

NAPAKA #1

Hitite in silite

Hitenje postaja simptom modernega življenja. Vsi nekam hitijo, vsem se nekam mudi, vsem zmanjkuje časa in so vedno z nečim zaposleni. Koledarji so zapolnjeni z zunajšolskimi dejavnostmi, službenimi obveznostmi, družinskimi dogodki ...

In seveda nobene od teh obveznosti ne smejo zamuditi, vse obveznosti so izjemno pomembne in nepreložljive, ne glede na vse.

Lahko bi rekli, da kar veliko število družin namesto življenja živi urnik.

Hitenje je pa eden od takih trenutkov, v katerih otroci kar ponoriijo. Praviloma je to že zjutraj. In mi reče kakšna mama: *"Ja, kaj naj naredim? Vedno, vsako jutro, imamo cirkus."*

Kako pa izgleda to jutro? Ali mogoče tako, da otroku zazvoni budilka in vi od zvonca budilke pa vse do zadnje minute vsake toliko pokukate v njegovo sobo in ga opozarjate, prosite in prepričujete, naj vstane?

Potem pa 20 minut pred odhodom zaženete paniko, povzdignete glas, da spet zamuja, da koliko stvari je treba narediti, da boste spet pozni v službi ... Potem ga silite še v zajtrk, ki ga še sami niste pojedli in za katerega veste, da ga ne bo hotel jesti ...

"To je najpomembnejši obrok v dnevu, moraš ga pojesti, sicer boš potem lačen in brez energije. Kaj boš? Nekaj moraš! Daj no, nekaj pojej, samo še tebe čakamo, da lahko gremo v vrtec in službo!"

Za tem se cirkus nadaljuje pri oblačenju, ko želite, da se otrok čim prej obleče.

"Daj rokav, daj nogo, daj čez glavo, pa daj, sodeluj, pa nehaj se upirati, daj hitro, ker

zamujamo. Joj, vsako jutro ista zgodba, zakaj ne moreš vsaj enkrat sodelovati, da se vsaj en dan v miru in normalno odpravimo od doma?!”

Ja, tako. Tako izgleda jutro, ki se konča s histeričnim jokom. Ko pod eno roko primete kričečega otroka, ki ima obut le en čevelj, v drugi roki, v kateri je obešena torbica, nosite še drug čevelj, in čisto iz sebe mečete vse v avto v upanju, da tokrat ne boste zamudili v službo toliko, da bo šef opazil.

Ja, na tak način sploh ni čudno, da ste že pred osmo zjutraj na koncu z živci, utrujeni in naveličani.

A stvar je izjemno preprosta. Redkokdaj se zgodi, da vsi člani družine pravočasno vstanejo, se v miru pripravijo na nov dan, skupaj pojedjo zajtrk in se potem napad trme zgodi kar sam od sebe in iz čistega miru dve minuti pred odhodom.

Živčnost, hitenje in siljenje se od zbujanja do odhoda razvijajo in postajajo vedno hujši. Vi postajate vedno bolj živčni, hkrati pa se otroku vedno manj ljubi poslušati in slediti vašim navodilom in tudi on postaja vse bolj živčen in naveličan siljenja in nerveze.

Trmasti odrasli s tem verjetno lahko sočustvujete. Bolj kot vas nekdo v nekaj sili, naj bo čim hitreje in takoj zdaj, manj volje imate, da bi to naredili. Sploh, če gre za nekaj, kar bi sicer lahko naredili v miru, počasi in brez stresa.

NAPAKA #2

Izvajate pridige in lekcije sredi napada besa

Ena največjih napak, ki jih lahko naredite pri vzgoji trmastega otroka, je, da mu poskušate nekaj dopovedati sredi napada besa.

“Nič naju ne sliši v tistem momentu, karkoli ji rečeva, je ne pomiri, sploh se z njo ne da pogovarjati, ker je tako iz sebe.”

Nikakor ne poskušajte k pameti in iskanju boljših strategij spraviti otroka sredi napada besa ali ko se sesuje, ko joče in je brez moči.

To je enako, kot če bi zapitemu alkoholiku želeli razložiti, da mora prenehati s pitjem. Ne bo vas poslušal in zdaj za to nikakor ni pravi čas. Ni dojemljiv za še tako modre in dobre napotke.

Otrok je tako močno prevzet s čustvi, da vas ne zmore poslušati ali celo razumeti, kar mu želite povedati.

Karkoli vam bo odgovoril, bo to v jezi, stresu in afektu. Tudi če mogoče tega ne misli zares, vas lahko užali, vam zabrusi kaj grdega in nesramnega, še bolj zakriči ali se še močneje vrže po tleh.

Pomembno je, da se na njegove izjave v tistih trenutkih ne odzivate in si jih ne jemljete k srcu. V nasprotnem boste postali zafrustrirani in jezni, povzdignili boste glas in scena bo poleg kričečega otroka zdaj vključevala še kričečo mamico ali očeta.

Če v trenutku izpada otrok sprejme vaš dotik, objem, je to že glavni dobitek. Za pogovor in razmislek pa bo čas potem, ko se otrok umiri.

NAPAKA #3

Kričanje uporabljate kot vzgojni ukrep

Kričanje je eden najbolj pogostih in najmanj trajnostnih vzgojnih ukrepov. Vem, da se tega mnogi že zavedate.

Saj tega ne delate, ker se vam kar tako ljubi kričati cele dneve in noči. K povzdigovanju glasu se zatečete takrat, ko nič drugega ne deluje. Je izhod v sili.

A ker so starši trmastih otrok pogosto na koncu z živci, obupani in brez ideje, kako sploh še ukrepati, kričanje postane del vsakdana.

“Večkrat opozorim, mirno. Ko opozarjam enajstič, postajam jezna, in ko vidim, da me otroka ne ubogata, povzdignem glas, kričim in ne dosežem ničesar. Le slabo počutje.”

V nekaterih primerih zaleže. V tistem trenutku dosežete tisto, kar ste želeli. Otroka ustrašite ali si ga podredite dovolj, da bi takoj ubogal vaš ukaz.

Vseeno pa starši ne marate kričati. Povzročča slabo vest. Vsi iščete nasvete in alternativo temu glasnemu in neprijetnemu ukrepu. Zakaj?

“Počutim se vse bolj nemočnega in zdi se mi, da kar naprej kričim in norim, ker otroci ne ubogajo.”

Ker enostavno NI učinkovito. Ker otrok od vašega kričanja nič ne nauči. Vi pa se le še slabše počutite.

To, da danes kričite zaradi copatov, ne pomeni, da bodo jutri copati pospravljeni. Bolj verjetno je, da boste tudi jutri morali kričati. Prav tako ne pomeni, da bo zaradi kričanja okoli copatov naslednjič pospravil tudi torbo od treninga.

Tistega, kar ste zakričali, otrok ne bo prenesel na druga področja življenja ali zelo daleč v prihodnost. Zato lahko rečemo, da je to zelo kratkotrajen in neučinkovit ukrep.

Zelo kmalu ugotovite, da ste v začaranem krogu, v katerem morate za vsako stvar povzdigniti glas in to vsakič bolj.

In ne želite si vzgajati otroka z nenehnim vpitjem, strašenjem in podrejanjem. Tako vzdušje ni vzvod za tesen in ljubeč odnos in vpeljavo novih, boljših vedenjskih vzorcev.

Karkoli ste dosegli, ste dosegli le zato, ker ste si ga podredili. Ker ste vi tako rekli oziroma zakričali. Ne zato, ker ste njegovo vedenje dejansko trajno spremenili.

Poleg tega pa ste s tem otroku izjemno slab zgled. Pokažete mu, da je kričanje v stresnih situacijah in med spori normalna stvar in dober način za reševanje težav, za kar vsi vemo, da ni.

Verjetno si ne želite, da bo, ko se bo sam znašel sredi spora ali nestrinjanja, začel povzdigovati glas in kričati na drugega človeka. Če ni dopustno med odraslimi, zakaj bi bilo med odraslim in otrokom?

NAPAKA #4

Uporabljate grožnje kot vzgojni ukrep

Grožnja je lahko učinkovit ukrep, s katerim na lahek način dosežemo želeno obnašanje, lahko pa se vam grdo maščuje.

“Pogosto se je nanj treba razjeziti in groziti s kaznijo, da opravi, kar mu je naloženo, ali da se neha grdo vesti. Mislim, da pogosto trmari samo z namenom, da bi mi nasprotoval.”

Grožnja lahko otroka nagovarja k nadaljnemu kljubovanju in negativnim dejanjem, saj bo še naprej dokazoval, da si upa upreti odraslemu. Ključeval pa ne bo samo vam, ampak bo začel kljubovati kar vsem, ker se je naučil, da to deluje.

Trmasti otroci namreč zelo radi kljubujejo in testirajo odločnost. Verjemite, ne želite se zaplesti v tekmo “kdo je močnejši” s trmastim otrokom, ker se bo taka dinamika z vašimi grožnjami samo okrepila, na dolgi rok pa ne prinaša nič dobrega. Ravno nasprotno – nakopali si boste le še večje težave.

“Če nočeta pospravljati, pomaga le to, da jima zagrozim, da bom vzela in vrgla v smeti njune najljubše igrače. A včasih pri srednji, Lari, tudi to ne pomaga. Ona se začne smejati.”

Najhujše, kar lahko naredite, pa je, da zagrozite z nečim res hudim, potem pa nimate srca, da bi ukrep izpeljali. Saj ste že slišali rek, da beseda ni konj?

Če svojih groženj ne boste izpeljali, se bo trmastemu otroku odprl cel svet možnosti za neuboganje in izsiljevanje. Dali ste mu namreč vedeti, da dejanskih posledic za svoja dejanja nikoli ne bo doživel. Da so vaše grožnje prazne in da si jih ne upate izpeljati.

To pa lahko pripelje do še bolj ekstremnega obnašanja.

“Sin po večini uboga, hčerka pa ve, da me bo pregovorila, oziroma da se moje ‘grožnje’ čez par ur omehčajo. Po domače povedano – vozita me.”

Zato vam svetujem, da grožnje popolnoma opustite, kajti prinesle vam bodo še več težav.

Če jih uporabite, zelo dobro premislite, ali so sorazmerne z otrokovim dejanjem in ali ste res pripravljeni zadevo izpeljati tako, kot ste rekli. Če ste rekli, da boste igračo vrgli v smeti, tako tudi naredite!

NAPAKA #5

Trmoglavca ne izmojstrite

Vsi otroci, sploh pa tisti trmasti, morajo v nečem postati mojstri do svojega 12. leta.

Kaj to pomeni za otroka? Da je v nečem tako dober, da je lahko na to ponosen. Da z nečim prinaša družbi vrednost in mu to povzroča zadovoljstvo.

Prva stvar, ki jo boste s tem dosegli, je, da to postane neke vrste začarani krog. Ampak v dobrem smislu.

Da bi otrok postal v nečem mojster, mora za to nekaj narediti. Mora biti vztrajen, dosleden, se truditi in ne obupati, ko postane težko.

Le kdo bi v tem bil bolj uspešen kot trmast otrok? Tisti z močno voljo, ki nikoli ne presahne. Tisti, ki hoče sebi in vsem okoli sebe dokazati, da zmore, da je najboljši in prvi v nečem.

Tak otrok bo svojo trmo z mojstrstvom usmeril v nekaj dobrega. V nekaj, kar kliče po še. In nekaj, kar mu bo na dolgi rok prineslo pozitivne stvari.

Druga stvar, ki jo s tem pridobite, je, da ga bo to naredilo posebnega med vrstniki. Po tem bo prepoznaven.

Tudi vi poznate sošolca, ki dobro igra nogomet. Čeprav ne veste, kako mu je ime. Ali pa sošolko, ki zelo dobro igra klavir. Za njo prav tako niste prepričani, kako ji je ime, ampak jo prepoznate po njenem mojstrstvu.

Če imate 12-letno punco, ki ni mojstrica v ničemer – ne zna kuhati, ne zna risati, ne zna peti. Veliko časa preživi na telefonu, se slika in snema, ampak posnetka, ki ga je naredila, ne zna niti urediti, spremeniti osvetlitve in barve v ozadju. Pa tudi ne zna narediti zanimive fotografije nečesa drugega, kot je sončni zahod ali divja žival.

Kaj lahko ta punca naredi, da jo kdo opazi? Na koncu ji ostane samo to, da na sliki ali posnetku pokaže malo več kože.

Ali pa fant, ki prav tako ni mojster in mora to, da je del skupine, “plačati” s tem, da naredi neko neumnost – na primer vrže sošolkino torbo skozi okno tretjega nadstropja – in s tem dokaže, da si zasluži mesto v skupini.

Pozor, to ne pomeni, da je treba otroka pred 12. letom starosti vpisati v vse možne krožke in klube in držati pesti, da postane mojster v eni od teh stvari.

Pot do mojstrstva mora biti preudarna, pogojevana s tem, kaj otroka zanima in v čem je dober. Začeti je treba zgodaj, otroka pa usmerjati in spodbujati na pravi način.

Kako naprej?

Že dolga leta si prizadevam, da bi svoje znanje delil s čim več starši, učitelji in strokovnimi delavci iz cele Slovenije.

V ta namen sem napisal že več kot 16 knjig, ter opravim okoli 500 predavanj na leto. Včasih tudi po tri na dan.

Vendar se kljub temu zavedam, da vsega le ne zmorem sam.

Zato bi vas prosil, da e-knjigo, če vam je všeč, delite s svojimi prijatelji.

To lahko naredite tako, da jim pošljete povezavo do strani z e-knjigo, kjer si jo bodo lahko sami naročili, ter prejeli dostop do dodatnih vsebin, novičk in brezplačnih vzgojnih nasvetov.

[Povezava do e-knjige 5 napak pri vzgoji trmastega otroka.](#)

Prepričan sem, da bo vsakdo našel nekaj zase.

Prijazno pozdravljam,

- Marko Juhant

Vzgoja.si